

SZEKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K. 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 1 cm.-ként 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz.

Tanügyi elmélkedés.

(F—i) Uj tanév küszöbén állunk. A szülők gondja, az ifjuság figyelme az iskolák felé terelődik. Diák van bőségesen, iskolánk azonban — az országot tekintve — még kevés. Városunkban, hála Istennek, ez utóbbiban sem szűkölködünk s ami fő dolog, mindenike jó hirnek örvend. Ez a körülmény adja meg városunk jelentőségét, mert ami ősi (anyavárosi) jellegét illeti, bizony keveset tudunk felmutatni. Gyönyörű szép historiai emléket a Székelytámad várával részben megsemmisítettük, levéltárainkat elhanyagoltuk, a hagyományokkal nem törődtünk, vármegyei muzeum alapítására is legujabb időben gondoltunk...

Tekintetünk, az iskoláztatás terén, először is az elemi iskola felé irányul. Ezt, a tankötelezettség alapján, minden arra való emberfiának látogatnia kell. Ebben domborodik ki nagy kulturális és nemzeti hivatása. Nemzeti államot kell teremtenünk. Elemi iskolákkal kell első sorban meghódítani nyelvben, érzésben a nemzetiségeket. Ez a munka derék néptanítóinkra vár, hogy a nemzettest alapjaiba mély és egészséges gyökereket bocsássanak. Ezért a nagy horderejű, nehéz anyagi gondok között is lelkesedéssel végzett munkáért, nézem én nagyra a néptanítókat. Többre becsülöm és tiszteltem őket, mint társadalmi „előkelőségeink” ama hóbortosait, kik a diplomák rangsorozatai szerint taksálják az embert és a közérdek munkájában — ahol mindnyájan kollégák volnánk — a hasuk igénye szerint vesznek részt s legtöbbször az állati élet funkcióját végzik. Ezeréves multtal, alkotmány-nal bíró nemzet vagyunk. Méltán remélhetjük, hogy közoktatásügyi kormányunk szakit a tétovázás hagyományával s a nemzeti nevelés reformját egészségesebb alapokra fekteti. A Berzeviczy-féle új törvényjavaslat valahára pusztítsa ki a bujkáló házaellenes irányt és az autonómia megett ellenünk dolgozó nemzetiségeket szépecskén, ha kell vaskézzel, fékezze meg. Mégis csak botrányos s emellett veszedelmes dolog, hogy száz, meg százezer magyar alattvaló ne ismerje, ne becsülje az állam törvényes nyelvét, sőt ellene, minden kínálkozó alkalommal, tüntessen...

A tanulóifjuság legnagyobb tömege a középiskolák körül rajzik föl. Keresi az utat, mely az ugynevezett „uri pályák” felé vezet. Szomorú bizonyossága ez annak, hogy a magyar ember még mindig fázik a kereskedői és ipari pályától. Valljuk meg őszintén, hogy ezt az uri pálya-féle szegényes felfogást mi neveltük bele fiainkba, mikor a kereskedő és iparos honfitársaink feje fölött elnéztünk, őket kicsinyeltük és gyermekeinket még ma is azzal ijesztget-

jük, hogy ha nem tanulnak jól, akkor mesterségre fogjuk. Hej, pedig a független és szorgalmas kereskedő, iparos is jobbízű kenyeret eszik, mint a bürokratikus járomba nyögő egzisztencia s talán a közérdek szolgáltatában is nagyobb tényező a szurtoskezü kovács, mint az uri pályákon vergődő proletár. Aztán nem az az uri ember, ki ilyen, meg amolyan pályán működik, divatosan öltözködik, a villa használata mellett késsel is lapátolja az ételt, hanem az az uri ember, aki nemesen gondolkodik, érez és cselekszik s Istentől rendelt munkakörét becsületesen betöltve, részt vesz a nemzet nagy munkájában. Hazánk gazdasági életét a sors ma már más irányban terelte. Egy nagy átalakulás küszöbére kell lépünk, mely a mezőgazdaság mellett a kereskedői és ipari pályára is utalja a nemzetet. Csak ily módon erősödhetünk meg s vívhatjuk meg harcainkat a többi nemzetek versenyében.

Hagyjunk fel tehát az orrfintorgatással, mert a közérdek munkájában egyenlők vagyunk. A nagy államgépezetnek a legkisebb csavarszögre is szüksége van éppen úgy, mint a nagy kerekre. Az ember boldogulása és közhasznú munkássága nincs a diplomához kötve. A napokban olvastam, hogy egy jóllakott asztalosnak jobb sora van, mint egy éhes fiskálisnak, akármilyen nagy pecsétet ütöttek is a diplomájára...

A felsőbb, ugynevezett egyetemi oktatásnak sok hiánya, ferdesége van. Rendesen ott helyezkedik el, hol a modern Babilonok mérges levegője hervasztja a nemzet virágait; idegrontó zajával, nagy ellentéteivel bolygatja a lélek csendes harmóniáját. Ifjainknak a főváros nem jó nevelőhely. Amit a szülői ház, az iskola épít, azt az utcák frivolsága legtöbbször lerontja. Az ifjak, internátusok hiányában, szabadon csatangolnak, kávéházakban hevernek, politizálnak, párbajoznak stb. Tisztelet a kivételnek! A képviselő tanár urak szintén sokat politizálnak, a pártoskodást önkéntelenül is beviszik az egyetemre, melynek erkölcsi életét a körülötte szabadon tanyázó bárcás Phrinék megmetyékezik. Vallásos és nemzeti eszmék helyett kozmopolitizmus, vallási indifferentizmus, Pikler-féle tanok vonulnak be az Alma mater falai közé. A régi magyar erények hős elődei már elhalványuló ideák. Az unoka „zabolátlan vétkeit üzi s éltének gyilkos kézzel szagatja virágát...” Felsőbb oktatásügyünk is gyökeres reformra szorul.

A béroséplés: ipari foglalkozás. Saját gazdasággal nem bíró cséplőgép-tulajdonosoknak, valamint azoknak foglalkozása, akik saját gazdaságukat bérbeadva, azt nem maguk művelik és cséplőgépet kizárólag abból a célból tartanak, hogy azzal mások terményeit díjazás mellett kicsépljék, az ipartörvény rendelkezései alá eső tevékenységnek tekintendő, a kereskedelmi miniszter 1904. július 18-án 33239. szám alatt hozott elvi határozata szerint.

Inségtől mentő munkálatok.

II.

Irta: Borszéký Soma nyug. min. ó. tanácsos.

A székelység második mentő-eszközét képezi, hogy Székelyudvarhely ne csak a Székely-kongresszus székhelye és a székely vasutak egyik gócpontja legyen, hanem közvetve a m. kir. belügy-miniszter ur fennhatósága alá tartozó székely kormánybiztos támogatása mellett, mint központ: közigazgatási, közgazdasági és közegészségügyi tekintetben is fejlődjék, hogy a többi székely városoknak mintául szolgáljon; különösen:

a) hogy a székely kormánybiztos befolyása és irányítása mellett létesüljenek Székelyudvarhelyt, az itt még hiányzó állami intézmények.

b) Székelyudvarhely város belső berendezése, utcák és még most szabad terek nyerjenek tervszerű szabályozást és pedig nem a szabad helyek okvetlen beépítése, hanem a mostan létező utcákkal párhuzamosan új utcák nyitása által. A hiányzó középületek elhelyezése pedig jövőben lehetetlenné ne tétessék.

c) hogy a közegészségügyi követelmények tekintetbe vétetvén, az utcák szabályozását, utbaeső jelentéktelen épületek ne akadályozzák.

Ezen oknál fogva Székelyudvarhely város közönségének nemcsak a napi szükségletek korlátai közt kell mozogni, hanem alapvető munkát kell végezni és eredemessé kell magát tenni arra, hogy a másik három székely vármegye, *belső jó és célszerű berendezései miatt is központnak tekintse*; mely az egész székelységnek tömörülését Székelyudvarhelyt lehetővé tegye. A szomszéd vármegyék érdekeltsége pedig mindig azon tudatban vegye útját Udvarhely felé, hogy érvényesülését, mint központban, meg is találja.

Székelyudvarhely központi minőségének követelményei következő módon eszközölhetők:

1. A bel- és földmivelségi miniszter urhoz a városi közönség részéről *felterjesztés teendő*, hogy a székely kormánybiztos székhelye tétessék át Székelyudvarhelyre, mert a 243 kilométer távolságban levő mostani székhelyről: Székelyudvarhely központi minőségének kapcsolatban lévő előmunkálatokra, melyek a városi utcák és szabadhelyek szabályozásának alapját kell, hogy képezzék és századokra fognak kihatni, semmi befolyást sem gyakorolhat; pedig közbenjárása, különösen olyan esetekben szükséges, midőn nagy számban hiányzó középületek és közérdekű létesítmények tekintetbe vételéről van szó, mely esetekben a közérdek érvényesülésének útját vágni pótolhatatlan nagy kár volna.

2. A város közönsége részéről a *kereskedelmi miniszter urhoz* már most előterjesztés teendő, hogy tekintettel arra, miszerint Székelyudvarhely irányába több vasut kiépítése van tervbe véve: célszerűség szempontjából szükséges volna, hogy a kormány most: midőn Székelyudvarhely központot képező város utcáinak és tereinek szabályozásáról van szó, kiküldendő szakközvegy által, a város közönségének tájékoztatása szempontjából állapítsa meg: hogy ha az előre láthatólag folyamatba jövő vasut-ügyek tárgyalás alá kerül-

nek, hol volnának az Erdőszentgyörgy, Parajd, Zetelaka, Oláhfalva, Homoród és Héjjasfalva felől a központba irányított vasutvonalak: közbiztonsági érdekeink megóvása mellett, legcélszerűbben egy közös indóházba elhelyezhetők.

Nagy gondot és megfelelő tárgyalásokat igényelhetnek az előmunkálatok arra nézve, hogy az országgyűlési képviselők támogatása mellett, Székelyudvarhely város központi minőségének fejlesztése céljából: egy kisajátítási törvényjavaslat terjesztessék a törvényhozás elé, hogy mind: a gőcpontot képező udvarhelyi vasutak találkozási pontjának meghatározása; mind pedig Székelyudvarhely utcáinak és tereinek szabályozása tulajdonjogi igények könnyebb kielégítése mellett, a közérdeknek megfelelőleg megvalósíthatók legyenek.

Székelyudvarhelynek a létért való küzdelme, nem képezhet csak helyi érdeket, ezért nem szabad nekünk tétlenül, az inséges idők bekövetkeztét megvárni, hanem az egész székelységet megmentő közmunkák előkészítése által, ideje már arról gondoskodni: hogy a kivándorlás megakadályozásával, miként kelljen a jóra való, értelmes székelységet itthon foglalkoztatni, mert csak így fognak mentő eszközeink a megélhetés eszközeivé válni.

3. Székelyudvarhely város közönsége által, a földmivelésügyi miniszter urtól, megfelelő előterjesztésben kérelmezendő volna, hogy a kultur-mérnöki hivatal Brassóból helyeztesse át Székelyudvarhelyre és hogy az állami közegek részesítését Udvarhely város közönségét kellő támogatásba, azon cél elérésében, hogy az ivó víz hiányának pótlására: létesüljön Székelyudvarhelyt a város közönségének nagyobb megterhelése nélkül, egy magamagát kifizető vízvezetéki vállalat, mely a közeli hegyek forrásainak vizét medencékbe gyűjtve, a szükséges vízvezetékek szakszerű berendezése által tegye lehetővé azt, hogy a város közönsége a nagyobb utcákban felállítandó közutakból láthassa el magát jó ivó vízzel s a réges-régen érezhető vízhiányon valahára segítve legyen.

Miután azonban tudvalevőleg az ilyen tárgyalások igen sok időt vesznek igénybe, a budapesti mérnök-egylet naptárába ismertette lett: pozsonyiak eljárásához hasonló módon, Udvarhely város közönségének lenne kötelessége: megfelelő előterjesztés útján, a budapesti mérnök-egylettől azt kérelmezni, hogy a magán uton tett kedvező

nyilatkozatokhoz képest, a földmivelési miniszterium vizsgai osztályának utasításaival meg-megyezőleg: kegyeskedjék tekintettel Udvarhely városának kedvezőtlen anyagi viszonyaira, az ottani vízhiányon segitendő: az aziránti előmunkálatok véghez vitelét magára vállalni, melynek alapján egy vízvezetéki vállalat költségei pontosan kiszámíthatók legyenek, s egy vállalkozót ajánlani, aki a város közönségének megterhelése nélkül, ezen vállalatot létesítse.

Tan- és nevelésügy.

A vallás- és közokt. m. kir. Minisztertől.
15934. szám.

Körrendelet.

Valamennyi kir. tanfelügyelőnek és a kecskeméti, panaszvárosi kir. tanf. kirendeltségnek.

Az állami kisdudvók, állami elemi népiskolák óvónőinek, illetve tanítói és tantónőinek, továbbá a kir. tanfelügyelői hivatalok segédszemélyzetének szabadságolása körül fenállott eddigi eljárás egyszerűsítése és ezzel a kir. tanfelügyelői és a központi irodai munka apasztása és az ügymenet egyszerűsítése végett a következőket rendeli Miniszter Ur Ő Excellenciája:

Felhatalmazza a kir. tanfelügyelőt arra, hogy:

a) lebetegedő áll. tanítónő, áll. kisdudvónő részére hatósági orvosi bizonyítvány alapján lebetegedése tartamára hat heti szabadságot engedélyezzen;

b) bármely áll. tanítónak, tanítónőnek, kisdudvónőnek egy tanév alatt egyszerre és egy ízben családi vagy más méltánylást érdemlő okból a gondnokság, felügyelő bizottság javaslatára 8 napra e trjedő vagy több ízben de 8 napot meg nem haladó szabadságidőt adhat.

c) Betegség esetén hatósági orvosi bizonyítványra, — s a mennyiben ő maga is indokoltan látja: hat hétig terjedhető szabadságot adhat az állami óvónőnek, áll. tanítónak és tanítónőnek, ha a helyettesítés a szabadságolt költségére, vagy osztály összevonással történik, szóval, ha a helyettesítés költségei a közoktatási tárcát nem terhelik.

Egyéb esetekben a szabadság iránti kérvényeket az eddigi módon véleményes javaslata kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszti a kir. tanfelügyelőség.

Minden esetben, akár a kir. tanfelügyelő saját hatáskörében engedélyezte a szabadságot, akár az iránt javaslatot tett, a helyettes, az el. iskolai helyettes kivételével még a szabadságolt költségére is a kir. tanfelügyelő alkalmazza.

A kir. tanfelügyelő alkalmazza a helyettes akkor is, ha valamely óvónő, tanító, tanítónő, oly súlyos betegségben esik és ágyban fekszik, amely előreláthatólag huzamosabb időig tart, vagy ha a fekvő beteg óvónő, tanító, tanítónő baja olyan trmészetű (pld.: hagymáz, tüdőgyulladás, mellhártyagyulladás stb.), amelynek teljes gyógyulása egy hónap alatt be nem következhetik és a helyettesítést a tanítótestület el nem láthatja, a helyettesítés tehát az államkincstár terhére esik, a nélkül, hogy külön szabadság engedélyezésére szükség volna.

Budapest, 1904. április hó 22.

Berzeviczy, s. k.

A másolat hitelűll:

Dr. Solymossy Lajos,
kir. tanf. helyettes.

Tankönyvek és iskolai felszerelések az összes felsőbb és elemi iskolák részére
pontos és lelkiismeretes kiszolgálás mellett kaphatók **Betegh Pál** könyv-, papir-, író- és rajzszerszerezésében — **Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. szám alatt. Tankönyvek bekötése** legolcsóbb árak mellett gyors és pontos kivitelben *ugyanitt* történik.

Különfélék.

Ifjúság.

Ábrándoztam, álmodt szőttem,
El is szállott mind fölöttem.

Am a bura dehogy van ok —
Sok szép emlék rabja vagyok.

Elém hintik a virágot,
Szebbé teszik a világot.
Még ennél is többet érnek,
A siromig elkísérnek.

S mikor ott a madár dalol,
Abban lelkem viszhangja szól:
Kinek ninesen ifjúsága,
Miért is jó a világra?

Fülei Sz. Lajos.

Kik a fáklát viszik, fényt szórnak elébe —
Székely népem! ezek ten vérednek vére!

Levelemet zárom — nines már mit izennem,
Hisz, mi hevit engem: „hit és honszerelmem“
Ti irtátok egykor a lelkembe mélyen,
Hogy a koporsóig lángolással égjen...
Tudom: ezután is ezeket írjátok,
Ez a ti örökölt, szentelt ideátok.
Mikor meghaltok is, ezek visznek égbe,
Ez a ti lelketek egész összessége;
Mert inkább koldultok, avagy éhen haltok,
De egy jottányit ti ebből el nem hagytok!

Örömmünnepeitek áldja meg az Isten,
Találjon visszhangra minden székely szivben.
Hogy a mi vágyunk volt és már teljesüle
Szálljon áldás abból bérces Erdélyünkre,
Hogy a messzi jövő s annak gyermekei
Legyenek ez ünnep örök emlékei!
— S ti, a kik ma — holnap álltok az oltárnál,
Áldozatot hozva drágábbat aranyánál —
Érezzétek mindég, hogy építettetek!...
Az Isten megáldjon, az Isten veletek!!

Hom.-Karácsonfalván, 1904. aug. 31.

Demeter Dénes,
unitárius lelkész,
az udvarhelyi unitárius
egyházkör ügyigazgatója.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Régi tanárainkhoz.*

Levél Sándor János sz.-kereszturi unitárius gimn. igazgató.
tanár urhoz.

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

Uram, kedves Uram! régi igazgatóm,
A kinek nevedet mindég magasztalom;
Levelemet hozzád a Homoród mellől
Irom szeretettel, szivem közepéből
— Fogadd hát szívesen, az én lelkem írja;
Ámbár fű, fa, virág hervadását sirja,
Én mégis, mégis csak új életéről szólok,
Pedig én is értem: őszi szél mit zokog.
Lelkem tavaszt érez, ez a te tavaszod,
Későn nyílt babérod most, csak most szakasztod.

A csata eldölt már, küzdelemnek vége;
Megvan hála Isten! diadalunk végre.
A szent eszme-harcban a borostyán tied
S társidé — de a nép hálájával fizet,
Mert a mi láng égett annyi honfi szivben,
A mi vágyat adott kebletekbe az Isten,
Az mind, mind csak érte: székely népért lángolt,
Őt és gyermekeit boldogítani vágyott.
S most, hogy harcznak vége, megvan a diadal,
Ima égre szálljon és hadd zengjen a dal.

* A székelykereszturi unitárius gimnázium VI-ik osztályának beállítására alkalmából.

Küküllő s Gagy-patak, a hol összefutnak
Egy kicsiny szegleten jelen és a multnak
Áll a szentelt vára: hit-tudás csarnoka,
Honnan sokan szálltunk ide avagy oda.
Oly messzire soha mi el nem mehettünk,
Vissza ne röpitne a szivünk, a lelkünk;
Mert mi felgyult ottan, szivünkben, bár régen,
Átvonul éltünkön, mint „tej-ut“ az égen.
Varázs, vagy mi volt is? oh, azt ki mondja meg,
Egy megszentelt hit tán, mely a sirig vezet?!

Egy megszentelt hit az, a mely megigézett,
Tán a szemekben volt, a mely reánk nézett?
Ott is... a szivekben, ott volt az beirva,
Hogy kik innen mentünk, visszavágyjunk újra
Oh, mert az a szöglet; az a templom mellett,
Az, az egyszerű kis, igénytelen sziget
Hánynak, mennyiünknek adott sas-szárnyakat,
Hogy beröpülhessük azzal a világot...
Oh, de a mi lelkünk most is csak idejön,
Az égis felszállva, örül a szebb jövőn.

„Hozsánna! hozsánna!“ — köszönt székely vérem
S gyújt áldozat-tüzet völgyön és a bércen,
Aztán szed virágot, koszoruba köti,
Tarka virágözönt utatokra hinti —
Az ő véreinek: a néhány embernek,
Kik neki s honának gyermeket neveltek;
Kik szivüket vitték és lelküket adták,
Hogy felhozzák egy jobb, s boldogabb kor napját;

Kitüntetés. Kiváló ünnepély színhelye lesz e hó 5-én (hétfőn) délelőtt 11 órakor a helybeli római káth. főgimnázium díszterme. Soó Gáspár igazgatónak a királyi felsége által adományozott Ferencz József rend lovagkeresztjét kishalmagyi Hollak Arthur főispán ekkor fogja ünnepélyesen átadni a tanév megnyitása alkalmával. Az ünnepély nyilvános lesz és azon a közönség is résztvehet.

— **Uj tanfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Embér János budapesti kir. segédtanfelügyelőt Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjének nevezte ki. — Ismét új tanfelügyelőnk van tehát; Sándor Mózes kir. tanácsos nyugalmába vonulása után — nem számítva az időnkinti helyetteseket — immár a harmadik. Vajha állandó lehetne és maradna az új tanfelügyelő! Ezt kívánja vármegyénk tanügye. Embér János kiváló tehetségű, lankadatlan szorgalmu, a tanügyi irodalom terén is széles körben ismert nevű szakteknit. Hisszük és reméljük, hogy nem riad vissza a nagyobb alkotásoktól sem s így kilátásunk van arra, hogy elemi iskolai oktatásunk az ő mesteri keze alatt magas színvonalra emelkedik. Az új tanfelügyelő tegnap délután városunkba érkezett és a kir. tanfelügyelői irodát Dr. Solymossy Lajos kir. főreáliskolai igazgatótól, mint helyettesétől átvette. Isten hozta! Szívesen üdvözljük székely anyavárosunkban a magunk részéről is!

— **Személyi hír.** László Gyula székely ipar- és kereskedelmi kamarai másodtitkár tegnap reggel városunkba érkezett, hogy az ipari pályákra jelentkezett székely fiukat beossza az illető mesterekhez. Délután tovább utazott.

— **Tanító beiktatás.** Lélekemelő ünnepély folyt le aug. 28-án a homoródkeményfalvi unitárius templomban. Vári Elek, kit a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az ottani állami iskolához kinevezett tanítónak s ki a fennálló szerződés értelmében énekvezér is lesz, e napon foglalta el állomása helyét. Jézus ome szavai alapján: „Engedjétek, hogy jöjjenek én hozzám a kis gyermekek”, kifejtette, hogy jó vallásos embereket és igaz hazafiakat kíván nevelni az iskolában. Ezután az új tanító testvérbátyja Vári Albert kénosi lelkész intézett meghatározó beszédet az új tanítóhoz és a gyülekezetéhez.

— **A közönség tájékoztatása** végett készséggel közöljük, hogy a kereskedelemügyi miniszter vármegyénk főispánját értesítette, hogy a jelenlegi rendkívüli viszonyok mellett, amikor a gabonaemlék árai nagyobb hullámzásoknak vannak kitéve, az összes posta- és távirdahivatalok, köztük tehát a székelyudvarhelyi is, mindennap táviratilag veszi a budapesti érték- és gabonatózsde árszálatait, amelyet aztán — az ide vonatkozó szabályok értelmében — a közönség részéről könnyen hozzáférhető helyen, a hivatalban naponként kifüggeszteni tartozik.

— **A községi iskolaszék** múlt hó 29-én látogatott ülést tartott, melyen intézkedéseket tett a községi elemi népiskola jövő 1904—1904. tanévi ügyeire vonatkozólag. A beiratkozási idők megállapítása után, mely az elemi iskolában és óvodában szept. 1—3., az iparos tanonciskolában pedig szept. 11—13. napjain lesz, az iskolák anyagi ügyeit s végül a tanítók személyi és anyagi ügyei iránti kérésüket tárgyalta és intézte el. Melegen pártoló javaslattal terjeszti a képviselőtestület elé a tanítók kérvényét.

— **Sorsolás.** Borszék-fürdőn 1904. évi aug. 2-án megtartott sorshúzás alkalmával a következő nyerő számok huzattak ki: 27174, 22257, 25986, 00675, 23233, 23612, 24249, 01588, 11443, 12090, 25194, 28766, 06092, 21002 23466, 12717, 06881, 13795, 16808, 29089, 20518, 05245, 24019, 27045, 27742, 20373, 08111, 01954, 20219, 03560, 21991, 12225, 07252, 03439, 13019, 26361, 00921, 20868, 06744, 00654, 26288, 12678, 28461, 15313, 22266, 07192, 07181, 17547, 10115, 18663, 10930, 29998, 11884, 27255, 11099, 16607, 19602, 09817, 17709, 19580, 05940, 24434, 12014, 13862, 09850,

21884, 29533, 08427, 24420, 15745, 28269, 21605, 01937, 29950, 22747, 04478, 01971, 11502, 14432, 06963, 16922, 19123, 29705, 10628, 18757, 01725, 14901, 03410, 10434, 24038, 24781, 04694, 05184, 26211, 13347, 15304, 26104, 13688, 24816 szám.

— **Székely mintatár** fölállítását vették tervezetbe illetékes helyen. Reméljük, hogy rólunk, nálunk nélkül nem határoznak és ezuttal Udvarhelyvármegye közönségét is meghallgatják. Mindent nem lehet Marosvásárhelynek adni, mert a többi székely vármegye rovására már is igen sokat kapott. Szünjék meg tehát a különös protegalás.

— **Községi és körjegyzőink**, úgy is mint anyakönyvvezetők hivatalos és magánmunkálatairól alkotott szabályrendeletét a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Gazdakörök.** Ujabbán ismét négy falusi Gazdakör megalakulásáról vettünk kirt. Ezuttal a nagyalambfalvi, süköi, vágási és dobói Gazdakörök mondták ki megalakulásukat. Szívesen köszöntjük az illető községek vezetőit s mindazokat, akik a jó ügy érdekében fáradoztak. Csak kitartás és lelkesedés vezesse továbbra is mindnyájukat; a székely nép hálája és elismerése fogja követni munkájukat!

— **Egy kis fiu és a buzgó rendőr.** Kari-kásdit játszik a kis fiu. Rendőrbácsi oda érkezik. Hivatalos fölényvel elveszi a játékot s a fiucskára rászól:

— „Mindnyát bekisérem. Hogy mer játszani az aszfaldon“.

A kis fiu szörnyen megijed. Fél a tömlőctől s pityeregni sem mer — az utcán... Csak otthon panaszkodja el szíve keservét s bőven önti forró könnyeit...

Reggeli órákban ismét fölényvel vonul ugyanaz a rendőr. Iszonyu porfölséget csap egy jól megtermett eseléd, mintán — ősi szokás szerint — öntözés nélkül söpör az aszfaldon. Egy jó adag szemetes por épen a diszruhában fészengő rendőr szemébe megy. Behuntyja szemét, köpköd. Majd kiveszi a zseb-kendőjét. Leporozza diszruháját. Oda lépked a cselédhez és barátságosan megveregeti vállát s hogy még nagyobb legyen a — por és frissesség levegő, a rendőr is seprőt fog és izzadásig veri a most már hivatalos port, a járókelők szeme közé... A sétáló közönség tapsol, ujong örömeiben s nem győzi dicsérni fáradhatatlan buzgóságu rendőrünket, aki igen nagy kitüntetésre érdemes, különösen a közegészségügy, városi utcák és terek tisztán tartása körül szerzett s még — előre láthatólag — szerzendő elévülhetetlen érdemeiért. Polgárok, friss levegőért kapkodó közönség! Adakozzatok a rendőrség ére-szobrának, még életében való kiöntésére!... Hadd lássa az utókor, hogy megbecsülitek az igazi érdemet...

— **Tánciskolai tanfolyamot nyit** Simkó József okl. táncitanító városunkban szeptember elején, a Budapest-szálló nagytermében. Ajánljuk közfigyelembe az előnyösen ismert táncitanítót.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számú és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely“ apró és rendes hirdetései — melyeket hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak, mert feltétlenül eredményt biztosítók.

Törvénykezés.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél megtartott főtárgyalások rendén Koszta Ferenc homoródlövetei lakost súlyos testisértés büntette miatt egy évi börtönre; Czikmántéri István szé-

kelyudvarhelyi lakost lopás büntetteért 2 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre s a perköltségek megfizetésére; Balázs Dénes bethfalvi lakost lopás vétségeért egy havi fegyházra és Balog Ferenc farkaslaki lakost lopás büntetteért 6 havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre és a perköltségek hordozására ítélte a bíróság. Az ítéletek — Kosztái kivételével — jogerősek.

Közzgazdaság.

Az élelmi cikkek nagyban árai a budapesti központi vásárcsarnokban.

(A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezte jelentése a „Székely-Udvarhely“ számára 1904. augusztus 30-rol.)

A gyümölcs saison tetőpontját érte, különösen nyári almával a piac el van árasztva, mi nek folytán, ennek árai leszálltak. Szőlő is sok kerül a piacra, s a szép csemegeszőlő élénk keresletnek örvend. Baromfi piac irányzata lanya. — Tőjermékek hozatala csekély és az állandó élénk kereslet folytán az árak szilárdak.

Tőjás piacon különösen friss áru ritka magas árban értékesül.

Mai árak:

Husnemlék: marhahús 1.20—1.28 korona, helybeli borjúhús 1.12—1.20 korona, vidéki borjúhús 0.80—1.12 korona, sertésbú 1.—1.20 korona, szalonna friss 1.24—1.32 korona, szalonna, sózott 1.36—1.44 korona, szalonna, füstölt 1.36—1.52 korona, szalonna, olvasztani való 1.24—1.32 korona, hárj 1.30—1.36 korona, sertészsír 1.24—1.36 korona. Bárány párja — korona. Juh leszurva, bőr nélkül 0.—0.—korona. Füstöltbú (vidéki) kilogrammjá 1.28—1.60 korona, hazai sonka 1.80—2.—korona, szalámi 3.60 korona, nyári 1.20—1.30. Vad: nyúl darabja 3.—3.20 korona, fogoly 0.60—0.80 korona, fácán 3.—3.50 korona, szalonna — korona darabonként. Vad-disznó 70—90 fillér, őzhus — korona, szarvas és dímávd 80—84 fillér kilogrammonként. Fenyvesmadár darabja — fillér. Őz 1.60—1.80 korona.

Baromfi-félék: élő tyúk 2.40—2.80 korona, rántani való csirke 1.—1.30 korona, sütni való csirke 1.50—2.30 korona, kacsá, sovány 1.60—2.40 korona, hizott 4.—4.40 korona, lud, hizott 8.20—14 korona, pulyka, sovány 0.—0.—korona, hizott 0.—korona páronként. Idei liba darabja 0.—0.—korona, idei kacsá darabja 0.—0.—korona. Vágott hizott liba 1.20—1.40 korona, vágott hizott kacsá, kacsá és pulyka 1.20—1.30 korona kilogrammonként.

Teavaj: (centrifugál) 2.10—2.30 korona, főzővaj 1.60—1.80 korona kilogrammonként. Tehéntúró kilogrammjá 14—22 fillér.

Zöldeglék: Burgonya (vaggonáru) sárga 8.—9.—korona, rózsá 7.60—8.60 korona, fehér 0.—0.—korona száz métermázsánként. Hagyma 50 kl. zsákokban zsákkal együtt 12—14 K. Makói érett 14—15 K. Sárga répa 6—10 K. Petrezselyem 6—10 K. Zeller 100 drb. 2—3 korona. Borsó — fillér. Közép 0.—0.—K. Zöld bab mm. — K. Zöld paprika 100 darab 0.—0.—K. Idei fejtes káposzta 100 drb 12—14 korona. Kalarabé — K 100 darabonként. Torma — fillér darabonként. Paradicsom — korona. Egyéb zöldek 20—30 korona.

Gyümölcs-félék: Szőlő fehér mézes kl. 20—24, szasla 28—36 f. Alma, válogatott, elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathan, Török-bálint stb.) 16—24 korona, másodrendű alma 12—14 korona, harmadrendű apró áru 6—8 korona métermázsánként. Körte, elsőrendű 26—30 korona, másod. 16—20 K. mm. Ringló befőzni való 0—0 K. Mogyoró — K, dió — korona métermázsánként. Aszalt szilva — korona. Szilvaiz: — korona métermázsánként. Földi eper 0.—0.—korona kilója. Sárga dinnye 100 drb 24—30 K. Görögdinnye 100 drb 28—40 korona. Őszi barack befőzni való — korona.

Déligyümölcs (gondosan átsomagolva, vidékre is ad rak-tárunk): Citrom 300-as 0.—0.—korona, 360-as — korona, narancs 160-as — korona korona, 200-as 0.—0.—korona, 300-as — korona, 360-as — korona, 360-as — korona, vérbélű 160-as — korona, 200-as — korona, 300-as — korona, 300-as — korona, mandarin 80-as — korona, 100-as — korona. Kosáráru — fillér kilogrammonként.

Méz: pergetett akác 60—70.—korona, hárs 50—60 korona, kilogrammonként, száritott gomba — korona kg.ként. Mák (kék) — fillér kilónként. Sajtok: Romadour 25 és 50 dekás téglákban 1.40—fillér, gról 1.40—0.—korona, juhsajt 0.—korona emmentali 0.—korona, trappista 1.60 korona kilogrammonként.

Tőjás: Bácskai 68—70 korona, erdélyi apróbb áru 54—56 korona ládánként (1440 drb.), apadt — korona. Meszes — korona.

Szerkesztői üzenetek.

F. Sz. L. Bp. Hosszasan nélkülözött és várva-várt kedves soraidat köszönjük. Vajha az orvosok által sürgetett pihenés után — állandósulna egészséged. Adja Isten! Szíves üdvözet!

Nyilt-tér*

Sarg-féle Szappan
szilárd és folyékony
Glycerin.
a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schandlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

A legjobb és legolcsóbb

közvetítő az

apróhirdetés!

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, **Aki** társat, pénz kölcsönt stb keres, **Aki** szakácsnőt, o szobalány-, mindenest, gyermek-leányt keres, **Aki** férjhez menni, nőszülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar, **Aki** biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a

„Székely-Udvarhely“

Apró hirdetés

rovatát, ahol minden egyszerű nyomású szó
o o o o o csak négy fillér. o o o o o

Teljesen érett

hevesi görögdyne

legutányosabb árban

Gál János utóda fűszerkereskedésében Székely-udvarhelyt kapható.

Két csinosan butorozott

szoba Kossuth-utca 78. sz. alatt kiadó.

Polgári-leányiskolás tanulókat

elfogad teljes ellátásra, jutányos árért özv. Pál Jánosné, Kossuth-utca 35/b., az iskola átellenében.

Kertész Albertné F. Lujza

zeneszerzőnő zongora vagy műének órákat ad kezdőktől a legmagasabb iskoláig. Módszere a tanításnál a fokozatos haladás, s különösen gyakorlatok által önállóságra vezetni a növendékeket. Ugyanott hegedű, francia vagy német órák is vehetők. Lakása Attila-utca 5. szám.

Azonnal eladó

igen jutányos áron kőből és téglából épült 3 szoba, konyha, külön udvarral, sütő-kemence, fatartó pincével. Cim a kiadóhivatalban.

Egy javított fedeles kocsi

teljesen jó állapotban eladó Dávid Gergely kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becsérél s készit ujakat és elvállal mindennemű javítást a legutányosabb árárt.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi „Bőryanag beszerzési szövetkezet“ felszámolás alatt felszámoló bizottsága közhirre teszi, hogy az 1904. évi febr. hó 21-én tartott rendkívüli közgyűlés a szövetkezet felszámolását elhatározta s ezen határozatot a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1315—904. polg. szám alatt kelt végzésével jóváhagyta.

Felhívjuk tehát a szövetkezet hitelezőit és az érdekelteket, hogy követeléseiket a jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Kelt Székelyudvarhely, 1904. aug. hó 25.

Bőryanag Beszerzési Szövetkezet felszámolás alatt.

Orbán Déaes, Szébeny Antal, Gyerkes Mihály, Miklós Ferenc.

Olcsó

csemege szőlő

kapható

Szél Géza üzletében

Székelykeresztúrt.

Egy kosár bérmentve 3 K 60 fillér.

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Ruggyanta-bélyegzők
Megrendeléseknél
kérjük lapunkra hivatkozni!
kaphatók és — pontos kivitelért felelősség mellett — megrendelhetők: Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmtáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

ÖNTANULÁSI CIMBALOM-ISKOLA!!!

Minden cimbalom-kedvelő használja a Kovács-féle öntanulási-iskolát, melyből mindazok, kik olvasni tudnak, magányosan, tanító nélkül sajátítják el a cimbalom-játékot és a hanggy ismeretét — olyannyira, hogy ezután már bármely kottából tökéletesen játszik a tanuló. Az iskola 10 leckét, 10 rajtot és a legújabb 50 magyar népdalt tartalmazza. Jóakarattal figyelemztetem azonban a mélyen t. cimbalom-kedvelő közönséget, hogy iskolám a legelőrevezetőbb, a legújabb módszert és szakmú, ne tévessze össze tehát más és nem szakemberek alkotásával. A kétszeres költség megkímélése céljából említem újból, hogy egyedül, valódi öntanulási cimbalom-iskola csak a Kovács János-féle. — Ára 10 korona. — Kapható a szerzőnél: Kovács János, okl. cimbalom-tanárnál Budapest, Erzsébet-körút 5-ik szám.

Két uri-leányt

vagy fiatal uri fiút felfogadok teljes ellátásra, mosatással, külön szobában, kellő felügyelettel, egyenkint havi 50 korona fizetésért. Lakás minden iskolához közel, a központban van. Tisztelettel:

Nagysolymosi Koncz Ármin

gyógyszerész,

Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér (Régi főpiac-tér.)

Irnokot keresek

szép írással, aki lehetőleg németül is tudjon írni és olvasni.

Kereskedelmi képzettséggel bírók s irodákban már alkalmazva voltakra reflektálok.

Személyesen jelentkezők is hozzák magukkal írásba foglalt, eddigi foglalkozásukat leíró, fizetési igényüket tartalmazó — ajánlkozásukat.

Irni, olvasni s számolni

tudó nős, a városban helyi és személyi ismeretekkel bíró, a szoda-víz gyártásához és kihordásához alkalmazandó s üzleti érzékkel bíró iparos, vagy más egyént keresek.

Ajánlkozásuk szintén a fent irt módon történjék.

Koncz Ármin.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapított: 1865.

o o o o női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. o o o o
Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Alapított: 1865.

Üzletemet az eddigi helyiség jobb szárnyába helyeztem át!

Együttal a n. é. közönség igényeinek megtelelőleg tetemesen megnagyobbítottam és dusan felszereltem mindennemű női- és férfi divatárakkal.

Férfi- és iskolai fiugyermek kész öltönyökben nagy választék, legolcsóbb árak!

Férfi és fiu kész-ruhák áruháza. Ezen ában a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra fölhevni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakkal! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o

Tavaszi és nyári divatcikkék dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítetése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakkal, kiváló minőségekben! o o